

Journal of Tourism and Gastronomy Studies

Journal homepage: www.jotags.org

Mesleki Turizm Eğitiminde Öğrencilerin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma (A Research on Determining the Readiness Levels of E-Learning Students in Vocational Tourism Education)

*Kenan PALA^a , Ramazan Pars ŞAHBAZ^b

^a Amasya University, Vocational School of Social Sciences, Amasya, Turkey

^b Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Travel Management and Tourism Guidance, Ankara, Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi:20.05.2018

Kabul Tarihi:22.06.2018

Anahtar Kelimeler

Turizm işletmeciliği

Mesleki turizm eğitimi

E-öğrenme

Hazır bulunuşluk

E-öğrenmeye hazır

bulunuşluk

Keywords

Tourism management

Vocational tourism education

E-learning

Readiness

Readiness to E-learning

Öz

Bu araştırma yükseköğretim kurumlarında mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma kapsamında mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e- öğrenmeye çeşitli değişkenler açısından hazır olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin e-öğrenmeye hazır olmak için gerekli fiziksel donanıma sahip oldukları, internete en çok akıllı telefonlarından bağlandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin interneti genellikle gün boyunca kullandıkları, internete en çok sosyal ağ siteleri ile bilgi edinmek için eriştikleri, sosyal ağ sitelerinden de Facebook ve Instagramı kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin çevrimiçi iletişim öz yeterlik seviyelerinin oldukça yüksek iken, bilgisayar öz yeterliliklerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak; e-öğrenmeye hazır bulunuşluk ölçeğinde geliştirilen faktörlerle e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri tespit edilmeye çalışılan mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

This research was carried out in order to determine the level of readiness of e learning for undergraduate students who are receiving vocational tourism education in higher education institutions. For this purpose, it was researched whether the pre-license students who are receiving vocational tourism education within the scope of the research are ready for e-learning in terms of various variables. According to the results of the research, it was determined that the students had the physical equipment necessary to be ready for e-learning, and the internet's were mostly connected by smart phones. It has become clear that students usually use the internet throughout the day, using internet works to acquire information through social networking sites like facebook and instagram. While the online communication self-efficacy levels of the students were quite high, the result was that the computer self-sufficiency was low. As a result; it was found that pre-graduate students, receiving vocational tourism education, who were tried to determine the level of e-learning readiness with factors developed on e-learning readiness scale, were ready to e-learning.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: kenan.pala@amasya.edu.tr (K. Pala)

GİRİŞ

Mesleki ve teknik eğitim, öğretim imkânlarına ve öğreticiye bağlı olarak öğretim yöntemlerinin uygulamasına olanak veren ve her türlü yer ve zamanda öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıracak, alternatif öğretim yöntemlerinin bulunduğu bir eğitim sistemidir (Orhaner ve Tunç, 2001:294-295).

Mesleki ve teknik eğitim içerisinde yer alan turizm eğitiminin öneminin her geçen gün artması farklı yöntem ve teknikler gündeme getirmektedir. Bu yöntem ve tekniklerle mesleki turizm eğitimindeki problemlere çözüm aranmaktadır. Mesleki turizm eğitiminde e-öğrenme yöntemlerinin neredeyse hiç kullanılmadığı söylenebilir. Oysa turizm eğitimi, alanı ve yapısı itibariyle yüksek yoğunlukta görsel materyal kullanmaya elverişli derslere sahiptir ve bu derslerde uygulanacak e-öğrenme materyalleri, turizm öğretimi programlarında belirtilmiş olan amaç ve davranışların öğrencilere kazandırılmasında önemli yararlar sağlayabilir.

Eğitim sürecine katılan öğrenci sayısına paralel olarak artış göstermeyen öğretim elemanı ve üniversite sayısının yanında, öğrencilerin ulaşım ve yerleşim gibi temel sorunlara da e-öğrenme yönteminin çözüm sağlayacağı düşünülmektedir.

Bununla beraber e-öğrenmenin, büyük bir gruba eğitim fırsatı vereceği, turizm eğitiminde yaşanan nitelik-nicelik sorunlarının çözümüne, turizm eğitiminin sürekliliğine ve profesyonelleşmesine katkı sağlayacağı da göz ardı edilmemelidir.

Yukarıda ifade edilen değerlendirmelerin neticesinde yükseköğretim kurumlarında mesleki turizm eğitimi alan öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine ve e-öğrenmenin mesleki turizm eğitimine sağlayacağı yararları gözlemlemeye yönelik bir araştırma yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

E-öğrenmeyle ilgili çalışmalar tarandığında yükseköğretim kurumlarında mesleki turizm eğitimi alan öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla beraber diğer alanlarla ilgili de e-öğrenmeye hazır bulunuşluk hakkında çok az çalışmaya rastlanılmış ve bu çalışmaların büyük çoğunluğunun yurtdışında gerçekleştirildiği görülmüştür.

Türkiye'deki sınırlı sayıdaki çalışmanın, e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının birden fazla paydaşı üzerine aynı anda yoğunlaşmadığı görülmüştür. Öte yandan, bu çalışmaların çalışma grupları görece küçüktür ve bu çalışmalar genellikle ölçek geliştirme veya uyarlama çalışmalarıdır ve geliştirilen veya uyarlanan ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği dışında bir bulgu ortaya koymamaktadırlar. Bu nedenle e-öğrenmenin gelişimi için e-öğrenmeye hazır bulunuşluk hakkında daha geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır (Demir, 2015: 12-13).

Turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının mevcut durumları ve dünyada yaşanan değişim ve gelişimler dikkate alındığında; nitelikli, alanında uzman öğretim elemanlarından destek alınmasının, gerekli alt yapıya sahip üniversitelerin turizm eğitiminde e-öğrenme konusunda etkin rol üstlenmelerinin mesleki turizm eğitiminde bir dönüm noktası olacağı düşünülmektedir.

Bugün farklı coğrafi bölgelerde yaşayan ve çalışan turizm öğrenci ve çalışanlarına ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimlerinde web tabanlı eğitimin verilmesi kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bilimsel ve

çağdaş yaklaşım gereği, ulusal ve bölgesel gereksinimler doğrultusunda titizlikle hazırlanacak web tabanlı turizm öğretim programlarının, herhangi bir coğrafi sınırlama olmaksızın, eğitim almak isteyen herkese istediği yer ve zamanda eğitim fırsatı vereceği, turizm eğitiminde yaşanan nitelik-nicelik sorunlarının çözümüne, turizm eğitiminin sürekliliğine ve profesyonelleşmesine olduğu kadar ülke ekonomisinin gelişimini de katkılar sağlayacağı açıktır (Köksalan vd., 2011, s. 1115-1142).

Yükseköğretim kurumları incelendiğinde turizm eğitimi uygulamaya dayalı bir alan olduğundan e-öğrenme sistemlerinin kullanılmadığı görülmektedir. Ancak gelişen teknolojiyle beraber dijital ortamın etkin kullanımıyla mesleki turizm eğitimine yönelik e-öğrenme ortamlarının oluşturulabileceği düşünülmektedir. Sanal ortamı oldukça yoğun kullanan öğrencilerin profili göz önünde bulundurulduğunda bu bir zorunluluk haline dönüşebilir.

Bu araştırmanın sonucunda ulaşılan turizm eğitimi alan öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri ile ilgili bulgular, yüksek öğretim kurumlarının karar mercilerine e-öğrenmenin mesleki turizm eğitiminde nasıl uygulanması gerektiğiyle ilgili önemli bir kaynak teşkil edebilir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

E-öğrenme

E-öğrenme, internet/intranet veya bir bilgisayar ağı bulunan platform üzerinde sunulan, web tabanlı bir eğitim sistemidir. E-öğrenme, zaman ve mekândan bağımsız, öğrenci merkezli, öğretmen ve öğrencinin aynı ortamda bulunma zorunluluğunun olmadığı bir eğitim ortamı sunmaktadır (Aytaç, 2003: 45).

E-öğrenme, bilginin elektronik araçlarla dağıtılması, kullanılması ve edinilmesidir. Bahsedilen teknolojik araçlar, günümüzde ağlar ve bilgisayarlar olarak algılanırken, gelecekte kablosuz sistemler, uydular ve hücreli telefonlar haline gelecektir. E-öğrenme, sadece okulları değil kariyer geliştirme eğitimini de içermekte, iş hayatının her alanına uygulanabilmesiyle de önemli bir avantaj yaratmaktadır (Harun, 2002: 304).

E-öğrenme Çeşitleri

E-öğrenme türleri farklı şekillerde kategorize edilebilir (CERT -TATA, 2004: 2-5; Fallon ve Brown, 1955: 4-5);

Kategorizasyonun birinci seviyesi öğrenme sürecinde kullanılan teknolojiye dayanmaktadır. Bir e-öğrenme kursu sunacak teknoloji / medya şunları içerir:

Televizyon: Televizyon, video konferans olarak bilinen ve sanal bir sınıf ortamı oluşturmak için iki yönlü video teknolojisinin kullanılmasını gerektiren bir e-öğrenme kursunun sunumu için kullanılabilir.

Kompakt diskler: Öğretim içeriği CD'de teslim edilmektedir. CD odaklı ders, öğrencilerin dersin çeşitli bölümleri arasında hızlı bir geçiş sağlayabilmeleri için dersin öğretim içeriğini oluşturan tüm dosyaları CD'ye kopyalayarak bağımsız bir birim haline getirilebilir.

İnternet: Öğrenme İnternet'te özel bir İntranet'te veya extranet'te bir Web tarayıcısı aracılığıyla gerçekleştirilir.

İkinci sınıflandırma öğretmen ve öğrenci arasındaki uyumluluk derecesine bağlıdır:

Eğitmenler ve bireysel öğrenciler eşzamanlı (senkron) ya da eşzamansız (asenkron) iletişim kanalları vasıtasıyla birbirleriyle verimli ve etkin bir şekilde etkileşim kurabilir (Chan ve Ngai 2007; Sharma ve Mishra, 2007: 184).

Eşzamanlı: Eşzamanlı öğrenme hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin öğretim sırasında farklı yerlerde aynı anda bulunduğu bir öğrenme ortamıdır (Maglogiannis ve Karpouzis, 2007: 1951).

Eşzamansız: Çoğu e-öğrenme kurumu genellikle asenkrondur (eşzamansız) (Welsh ve diğerleri, 2003: 246). Eşzamansız öğrenme insanların istenildiği zamanda ve istenildiği yerde öğrenmelerini sağlayan bilgisayar tabanlı eğitimin Web tabanlı sürümüdür. (Maglogiannis&Karpouzis, 2007: 1951).

Harmanlanmış öğrenme: Harmanlanmış öğrenme, sınıf ortamında yüz yüze öğrenme ve uzaktan eğitimin çeşitli modellerini birleştiren ve teknolojinin bütün çeşitlerinden yararlanan bir öğrenme yaklaşımıdır (Usta, 2007: 28).

E-öğrenmenin Faydaları

E-öğrenme, geleneksel öğrenme ile kıyaslandığında birçok avantaja sahiptir. Mishra'nın belirttiği gibi (2007: 1) e-öğrenme eğitim süreçlerinde sağladığı olumlu etkiler ve avantajlar nedeniyle eğitimciler arasında popülerlik kazanmıştır. Aydın ve Taşçı'ya göre (2005: 244) e-öğrenme organizasyonları git gide gelişmektedir. Haney (2002) e-öğrenmenin öğretim tasarımcıları, insan performansı teknologları, eğitmenler ve insan kaynakları uzmanlarının yanı sıra son kullanıcısı olan öğrenciler için de yaygınlaştığını belirtmiştir. Welsh vd. (2003: 248) internet üzerinden birden fazla yerde eğitim alınabilmesini sağladığı için e-öğrenmenin organizasyonel eğitimde kullanıldığını da eklemiştir.

Eğitimde e-öğrenmenin kullanılmasının çeşitli sebepleri vardır.

Maliyet etkinliği: E-öğrenmeyi kabul etmede tek etkili faktör herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde eğitim yoluyla maliyeti düşürmektir (Moftakhari, 2013: 14).

Kullanılabilirlik ve esneklik: E-öğrenme öğrencilerin hem kurum içi hem de dışı eğitim kaynaklarına dünya çapında ve anında erişmesini sağlar (Sharma&Mishra, 2007: 1; Wild, Griggs ve Downing, 2002: 373).

Bilgiyi İletme süresinin kısaltılması: E-öğrenme, örgütlerin aynı anda dağınık alanlardaki çok sayıda öğrenci için eğitim ve bilgi paylaşımı sağlamasına olanak tanır (Chan ve Ngai, 2007: 290; Stokes vd., 2004: 192; Welsh vd. 2003: 248).

Başvuru ve katılım: Blackboard, Centra, Wimba gibi e-öğrenme araçlarının çoğu öğrencinin motivasyonunu ve işbirliğini teşvik eder, ekip çalışması ve bağımsız düşünebilme becerisini geliştirir ve öğrencinin çevrimiçi eğitim ortamlarında kalmasını sağlar.

Aşırı bilgi yükünün azaltılması: Welsh vd. (2003: 248), öğrencilerin geleneksel eğitimde sunulan çok miktarda bilgiyle boğulabileceğini belirtmektedir ancak e-öğrenme öğrencilere verilen sürekli artan bilgiyi etkin bir şekilde yönetebilir.

İzlemeyi iyileştirme: E-öğrenme, öğrencilerin faaliyetlerini izlemek ve dersin tamamından geri bildirim almak için imkân sunar (Sharma ve Mishra, 2007: 1).

E-öğrenmenin Dezavantajları

E-öğrenmenin dezavantajları şu şekilde sıralanabilir (Moftakhari,2013: 17):

Önemli miktarda kaynak ve bütçe talep etme: E-öğrenme sistemlerinin uygulanmaya başlanması teknolojik altyapıya, insan kaynaklarının geliştirilmesine ve kullanıcıların sisteme erişebilmeleri için gerekli yazılım ve donanımlara yatırım yapmayı beraberinde getirmektedir. Bu da e-öğrenme uygulamalarının önemli miktarda harcama gerektirdiği anlamına gelmektedir.

Etkileşim eksikliği: E-öğrenme öğrenciler arasındaki etkileşimi içermezse daha az çekici ve daha az faydalı görünebilir (Bell, Martin ve Clarke, 2004: 304).

Zaman ve motivasyon gerektirmesi: E-öğrenme sistemlerinde dersleri tamamlamak için geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı sistemlerle aynı zamana ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreç içerisinde öğrencilerin yaptıkları bütün işlerde yalnız olmaları motivasyon yetersizliğini ortaya çıkarmaktadır.

Kapsamlı teknolojik becerilerini gerektirmesi: Ali ve Magalhaes (2008: 39), öğrenme sürecinde daha düşük katılım ve daha düşük motivasyona sahip olma eğiliminde olan öğrencilerin çoğunlukla yeni teknolojiyi tanımadığını ve bunun öğrencilerin hayal kırıklığına uğramasına ve öğrenme sürecinden vazgeçmesine neden olabileceğini iddia etmektedir.

Teknoloji: Teknik sorunlar e-öğrenmenin benimsenmesi ve uygulanması için önemli sorunlardan biridir. Sistem hataları, bant genişliği ve altyapı yükseltme, ulaşılabilirlik, kullanılabilirlik, teknik desteğin bulunup bulunmadığı, teknoloji kullanma korkusu ve online işlemlerde zorluklar bunlardan bazılarıdır (Condie ve Livingston, 2007: 346).

Kültürel zorluklar: White (2007: 840) e-öğrenme uygulamasının bir kurumun iç kültürü, yapısı, sistemi ve iklimi tarafından etkilenebileceğini belirtmektedir. Teknolojiye karşı iç direnç e-öğrenme uygulamasında en gözle görülür kültürel engeldir (Nichols, 2007: 601).

E-Öğrenme Uygulama Konuları ve Faktörleri

Akaslan, Law ve Taşkın (2011: 78) e-öğrenmeyi uygulamak için beş aşamayı şöyle ifade etmiştir;

Aşama 1: E-öğrenme için hazır olma durumunu belirlemek için Kuruluşların e-öğrenme hazırlığı boyutunu araştırmak esastır. Bireylerin bilgisayar ve internet hazırlığı ve fiziksel bileşenler gibi e-öğrenmeyi etkileyebilecek birçok faktör vardır.

Aşama 2: Bir e-öğrenme platformunun seçilmesi veya geliştirilmesi için e-öğrenme gereçleri iyi bilinmelidir ve en uygun olanı seçilmelidir.

Aşama 3: E-öğrenme için materyal geliştirme. Yazılım araçları ve e-materyalleri mevcut olmalıdır. Yani e-öğrenme için içerik geliştirilmelidir.

Aşama 4: Bireyleri platform için eğitim. E-öğrenmeyi uygulamak için öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitimi de gereklidir. Bu eğitim e-öğrenme verilmeden önce yapılmalıdır.

Aşama 5: E-öğrenmeyi sağlama. Son aşamada altyapı, materyal ve katılımcılar hazır olduktan sonra e-öğrenme sağlanmalıdır.

Hazır Bulunuşluk

Hazır bulunuşluk kavramından ilk bahseden kişi Edward Lee Thorndike'dir. Thorndike'in en çok bilinen teorilerinden biri bağlantıcılık (connectivism) kuramıdır. Thorndike, bağlantıcılık kuramında öğrenme sürecinin sadece öğrenenin yeni bilgi ile eski bilgi arasında doğru bağlantılar kurduğu durumda tamamlandığını belirtmiştir (Thorndike, 1913; Akt. Sharma ve Sharma, 2007).

Thorndike (1971) yazmış olduğu "İnsanın Orijinal Doğası" adlı eserinde öğrenmeyle ilgili hazır bulunuşluk prensiplerini şu şekilde ifade etmiştir (Thorndike, 1971);

- Bir kişi, etkinlik göstermeye hazır ise, etkinliği yapmasına izin verilmesi ona mutluluk verir,
- Bir kişi etkinlik göstermeye hazır olduğu halde, etkinliğin yaptırılmaması, bireyde kızgınlık yaratır,
- Bir kişi etkinliği yapmaya hazır olmadığı halde yapmaya zorlanırsa kızgınlık duyar.

Yukarıdaki üç durumdan anlaşılacağı gibi, öğrenme için hazır bulunuşluk öğrenci tarafından öğrenme için eğilim olarak bilinir. Öğrenme için eğilim ise, öğrenmeden memnun olmaya yol açar. Eğer öğrenmeye yönelik eğilimin bulunduğu durumlarda bile öğrenme engellenirse, derin memnuniyetsizlik durumu ortaya çıkabilir (Thorndike, 1913; Akt. Sharma ve Sharma, 2007: 248-250). Bu yüzden öğrenmeye eğilim, bir taraftan öğrenmeye yardımcı olurken, öbür taraftan öğrenmenin engellendiği durumda memnuniyetsizlik durumunun kaynağı olabilir

Bu şekilde hazır bulunuşluk yasası zihinsel hazırlanma ile ilgilidir. Thorndike'in iletim üniteleri fiziksel bir anlama gelmek yerine daha çok eyleme geçmeye yönelik eğilim anlamına gelir. Bu yüzden hazır bulunuşluk bir eylem için zihinsel hazırlanma anlamına gelmektedir. Hazır bulunuşluk yasası, hazırlayıcı ayarlamalardır ve hazır bulunuşluğu fiziksel gelişme ve büyüme olarak yorumlamak yanlıştır (Thorndike, 1913; Akt. Sharma ve Sharma, 2007: 248-250).

E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Kavramı

Borotis&Poulymenakou (2004: 1623) e-öğrenme hazır bulunuşluğu, bazı öğrenme deneyimi veya eylemleri edinmek için kullanıcıların zihinsel ve fiziksel hazırlığı olarak tanımlar. Akaslan ve Law (2011 b: 481), e-öğrenmenin her birey, kurum, kuruluş için aynı etkiye sahip olmayabileceğini, e-öğrenmenin olumlu taraflarının çeşitli durumlarda geçerli olduğunu, kurumların veya bireylerin e-öğrenmeye hazır olduğunu ölçmeye ve değerlendirmeye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak e-öğrenme hazırlığının bir organizasyonun e-öğrenme sürecini uygulamadan önce organizasyonun amaçlarını, ihtiyaçlarını, kaynaklarını ve motivasyonunu değerlendirerek e-öğrenme avantajlarından yararlanma kabiliyeti olduğu söylenebilir.

E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluğun Bileşenleri

Hazır bulunuşluk modelleriyle ilgili yapılan çalışmalarda; teknolojik hazırlık, kültürel hazırlık, insan kaynaklarına hazır olma durumu, finansal kaynaklar, eğitim süreci hazırlığı ve içeriğe hazırlık gibi kavramlar ele alınmıştır.

Teknolojik hazır bulunuşluluk: Marquardt, Kearsley, Engholm ve Swanson'a (2001) göre organizasyonlar, mevcut teknolojinin içeriği güvenliği en üst düzeye çıkaracak ve kullanıcılar arasında karışıklık yaratma riskini en aza indirecek şekilde sağlayabildiğinden emin olmalılar.

Kültürel hazır bulunuşluluk: Kültürel hazırlık "bilgi, iletişim, etkileşim ve öğretim yaymak için internet kullanımı ve ağ teknolojileri ile e-öğrenmenin kültürlenmesi" olarak tanımlanmaktadır (Abas, Kaur ve Harun, 2004: 12).

İnsan kaynaklarına hazır bulunuşluluk: İnsan kaynakları e-öğrenmenin kendileri tarafından uygulanmaya hazır olduğunu ölçmenin önemli bir bileşenidir. Chapnick'e (2000: 2) göre yönetim ve personel kısmını içeren insan kaynaklarına hazırlık, insan destek sisteminin varlığı ve kurulmasıdır.

Eğitim sürecine yönelik hazır bulunuşluluk: E-öğrenme için eğitim, e-öğrenme hazırlığı için önemlidir ve e-öğrenme sürecinde dikkate alınmalıdır (Agboola, 2006: 4). Kurumdaki kişilerin e-öğrenmeyi nasıl kabul ettiklerini veya reddetme eğiliminde olduklarını anlamak için kurumdaki kişilerin e-öğrenmeye başlamadan önce eğitim almaları gerekip gerekmediğini de değerlendirmek önemlidir (Akaslan ve Law, 2011b: 483).

İçeriğe yönelik hazır bulunuşluluk: Farrell, Engholm, (2001) içerik açısından e-öğrenmeye hazırlığı, hangi öğrenme materyalinin öğretileceği, bilgisayar üzerinden öğretilip öğretilemeyeceği, satın alınabileceği ya da oluşturulması gerekip gerekmediği gibi konular içermekte olduğunu ifade etmektedir.

Mali hazır bulunuşluluk: Mali hazırlık; e-öğrenmeyi kurmak ya da geliştirmek için fon tahsis etmektir (Abas, Kaur ve Harun, 2004: 12).

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu

Bu araştırma yükseköğretim kurumlarında mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma kapsamında Orta Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerde mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye çeşitli değişkenler açısından hazır olup olmadığı araştırılarak aşağıdaki problem cümlelerine cevap aranmıştır.

Problem Cümlesi

Orta Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerde mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencileri e-öğrenmeye hazır mıdır?

Alt Problemler

P1- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin demografik durumları nasıl dağılım göstermektedir?

P2- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktör ortalamaları nasıl dağılım göstermektedir?

P3- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

P4- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktör ortalamaları sınıf düzeyine göre nasıl dağılım göstermektedir?

P5- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktör ortalamaları üniversiteye (Orta Karadeniz Bölgesindeki üniversiteler Amasya, GOP, OMÜ ve Hitit bağlamında) göre nasıl dağılım göstermektedir?

P6- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin internete erişimde kullandıkları cihaz durumu ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasındaki istatistiksel ilişki nasıl dağılım göstermektedir?

P7- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin internet kullanım sıklığı ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasındaki istatistiksel ilişki nasıl dağılım göstermektedir?

P8- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasındaki istatistiksel ilişki nasıl dağılım göstermektedir?

P9- Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin sosyal ağ kullanım durumları ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasındaki istatistiksel ilişki nasıl dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Yükseköğretim kurumlarında mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencileri hem zaman yönünden hem de maddi olanaklar açısından ulaşılması güç bir evren olduğundan dolayı, araştırmanın evreni kolayda örneklem yöntemi kullanılarak 2002 yılında AB ile uyumlu olarak yapılan İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre TR83 bölgesi olarak adlandırılan Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan üniversiteler ile sınırlandırılmıştır. Yapılan incelemelere göre TR83 bölgesindeki üniversitelerde ön lisans düzeyinde mesleki turizm eğitimi almakta olan 179 aktif öğrencinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında %45,8'i bayan, %54,2'si erkek olmak üzere, Amasya Üniversitesinden %36, OMÜ'den %38, Hitit Üniversitesinden %10,2, GOP Üniversitesinden %14,5 oranlarında toplam 166 öğrenciye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında ölçme aracı olarak Mesleki Turizm Eğitimi alan ön lisans öğrencilerine yedili likert ölçeğine göre geliştirilmiş "Üniversite Öğrencilerin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Ölçeği" uygulanmıştır. Bu

ölçeğin yanı sıra öğrencilerin demografik ve öğrenim bilgilerini içeren bir anket de uygulanmıştır. Toplamda kırk dokuz maddeden oluşan ölçme aracının otuz üç maddesi Demir (2015)'in "Öğrencilerin Ve Öğretim Elemanlarının E- Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği" adlı yüksek lisans tezinden yazarın izni alınarak alınmıştır. Alınan 33 maddeye 16 madde daha eklenerek "üniversite öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk ölçeği" ne son hali verilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluğu ölçeği 6 faktör ve toplamda 49 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler: Bilgisayar öz yeterliği (BÖY, 5 madde), internet öz yeterliliği (İÖY, 7 madde), çevrimiçi iletişim öz yeterliği (ÇİÖY, 5 madde), kendi kendine öğrenme (KKÖ, 21 madde), öğrenen kontrolü (ÖK, 4 madde) ve e-öğrenmeye yönelik motivasyon (EÖYM, 7 madde) dur. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk ölçeğinin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları 0,91 olarak hesaplanmıştır.

Analiz aşamasında betimsel istatistiklerde yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadıklarını kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılmadığı durumlarda Spearman sıra farkları ilişki katsayısı, dağıldığı durumlarda ise bu testlerin parametrik karşılıkları kullanılmıştır.

Varsayım ve Sınırlılıklar

Araştırmada kullanılacak ölççekler, araştırmanın amacına uygun ve geçerlidir. Bu varsayımın desteklenmesi için araştırmada daha önce farklı araştırmacılar tarafından çeşitli örneklem grupları üzerinde denenmiş, güvenirlik ve geçerlikleri test edilmiş ölççeklerden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılacak istatistiksel yöntem ve tekniklerin toplanan verilerin analizi için uygun olduğu varsayılmıştır. Veri kaynağı olarak kullanılan anket formunun ve e-öğrenme hazır bulunuşluk ölçeğinin katılımcılar tarafından samimi ve doğru cevaplandırıldığı varsayılmıştır.

Çalışmanın bulguları 2017-2018 eğitim öğretim yılının bahar döneminde TR83 bölgesinde bulunan Amasya Üniversitesi Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri, 19 Mayıs Üniversitesi Samsun Meslek Yüksek Okulu Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri, Çorum Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümlerinin aktif öğrencilerinden toplanan veriler ile sınırlıdır.

Araştırmanın Bulguları

Yapılan araştırma sonucunda çalışma evreninin 179 kişiden oluştuğu görülmüştür. Çalışma evreninin tamamına ulaşılması hedeflenmiş fakat tamamı yerine 166 kişiye ulaşılabilmektedir. Ulaşılan bu rakam Comrey ve Lee'nin (1992) önerisi doğrultusunda bulguların genellenebileceği anlamına gelmektedir. Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerine ilişkin evrenin ve katılımcıların özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Mesleki Turizm Eğitimi Almakta Olan Ön Lisans Öğrencilerine İlişkin Evrenin ve Katılımcıların Frekans ve Yüzde Dağılımları (n:166)

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	76	45,8
	Erkek	90	54,2
Yaş	18 yaş ve altı	6	3,6
	19-21 arası	131	78,9
	22-24 arası	25	15,1
	25 yaş ve üstü	4	2,4
Sınıf	1.Sınıf	74	44,6
	2.Sınıf	92	55,4
Okul	Amasya Üniversitesi	61	36,7
	19 Mayıs Üniversitesi	64	38,6
	Hitit Üniversitesi	17	10,2
	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	24	14,5
Mezun Olunan Lise Türü	Meslek Lisesi	119	71,7
	Genel Lise	47	28,3

Tablo 1'e bakıldığında araştırmada cinsiyete göre eşit olmayan bir dağılım söz konusudur. Kadın öğrenci sayısı 76 (%45,8) iken, erkek öğrenci sayısı 90 (%54,2) dir. Aynı çizelge okullara göre incelendiğinde Amasya Üniversitesinden 61 (%36,7), OMÜ'den 64 (%38,6), Hitit Üniversitesinden 17 (%10,2), GOP Üniversitesinden 24 (%14,5) öğrencinin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin %55,4 ü 2. Sınıf, %78,9 u 19-21 yaş arası ve %71,7 sinin meslek lisesi mezunu olduğu görülmektedir.

Mesleki Turizm Eğitimi Almakta Olan Ön Lisans Öğrencilerinin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktör Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 2: Mesleki Turizm Eğitimi Almakta Olan Ön Lisans Öğrencilerinin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktör Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Faktörler	\bar{X}	SS
Bilgisayar Öz Yeterliği (BÖY)	4,71	1,52
İnternet Öz Yeterliği (İÖY)	5,41	1,29
Çevrimiçi İletişim Öz Yeterliği (ÇİÖY)	5,56	1,41
Kendi Kendine Öğrenme (KKÖ)	5,10	1,05
Öğrenen Kontrolü (ÖK)	5,16	1,38
E-Öğrenmeye Yönelik Motivasyon (EÖYM)	4,76	1,55

*Faktörlerin puanlanmasında yedili likert ölçek tipi kullanılmıştır.

Tablo 2'de görüldüğü gibi mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin, e-öğrenmeye hazır bulunuşluk faktörleri arasında en yüksek düzeyde çevrimiçi iletişim öz yeterliği (ÇİÖY) faktörüne ($\bar{X} = 5,56$; $SS = 1,41$), en düşük düzeyde ise bilgisayar öz yeterliliği (BÖY) faktörüne ($\bar{X} = 4,71$; $SS = 1,52$) sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

E-öğrenmeye hazır bulunuşluk ile ilgili önceki çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyini bu araştırmadaki gibi inceleyen ve katılımcıların e-öğrenmeye hazır bulunuşluğunu faktörlerden aldıkları ortalama puanlara göre yorumlayan dört çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar Hung vd.

(2010), Yurdugül ve Alsancak-Sırakaya (2013), Çiğdem ve Yıldırım (2014) ve Demir (2015) dir. Bahsi geçen çalışmaların bulguları genel hatlarıyla incelendiğinde bilişim teknolojilerinin ve sosyal ağların kullanımıyla ilgili ortaya çıkan sonuçlardaki oranların bu çalışmada arttığı görülmektedir.

Tablo 3: Mesleki Turizm Eğitimi Almakta Olan Ön Lisans Öğrencilerinin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktörlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Faktörler	Çarpıklık			Basıklık		
	İst*	SH**	İst/SH	İst	SH	İst/SH
Bilgisayar Öz Yeterliği	-0,52	0,19	-2,73	-0,73	0,38	-1,92
İnternet Öz Yeterliği	-1,10	0,19	-5,78	0,73	0,37	1,97
Çevrimiçi İletişim Öz Yeterliği	-1,11	0,19	-5,84	0,61	0,37	1,64
Kendi Kendine Öğrenme	-0,40	0,19	-2,10	-0,48	0,39	-1,23
Öğrenen Kontrolü	-0,38	0,19	-2,00	-0,63	0,38	-1,65
E-Öğrenmeye Yönelik Motivasyon	-0,37	0,19	-1,90	-0,62	0,38	-1,63

* İstatistik,

** Standart Hata

Tablo 3’de görüldüğü gibi e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının çarpıklık ist/sh değerleri -5,84 ile -1,90 arasında, basıklık ist/sh değerleri ise -1,92 ile 1,97 arasında değişmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin standart hatalara bölümü normallik için kritik olan 3 değerinden (Orhunbilge,1996) fazla olduğundan dolayı verinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Bundan dolayı Spearman analizi uygulanarak öğrencilerin e- öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleri arasındaki Spearman ilişki katsayıları Tablo 4’de verilip yorumlanmıştır.

Tablo 4: Mesleki Turizm Eğitimi Almakta Olan Ön Lisans Öğrencilerinin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktörleri Arasındaki Spearman Sıra Farkları İlişki Katsayıları

Faktörler	BÖY	İÖY	ÇİÖY	KKÖ	ÖK	EÖYM
Bilgisayar Öz Yeterliği	1					
İnternet Öz Yeterliği	0,72**	1				
Çevrimiçi İletişim Öz Yeterliği	0,62**	0,74**	1			
Kendi Kendine Öğrenme	0,55**	0,58**	0,56**	1		
Öğrenen Kontrolü	0,41**	0,52**	0,49**	0,63**	1	
E-Öğrenmeye Yönelik Motivasyon	0,23**	0,27**	0,19*	0,44**	0,47**	1

**İlişkiler 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

*İlişkiler 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3’de verilen ve bundan sonra araştırma kapsamında verilecek olan ilişki katsayıları Tablo 4’de sunulan sınıflama doğrultusunda incelenmiştir.

Tablo 5: İlişki Katsayısının Sınıflanması (Büyüköztürk, 2006).

İlişki Katsayısı Aralığı	İlişkinin Yorumu
0,00-0,30	Zayıf
0,30-0,70	Orta
0,70-1,00	Yüksek

Tablo 5’ e bakıldığında 0,00 ile 0,30 arasındaki ilişki katsayılarının zayıf, 0,30 ile 0,70 arasındaki ilişki katsayılarının orta ve 0,70 ile 1,00 arasındaki ilişki katsayılarının ise yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi en yüksek ilişki katsayısının çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) ile internet öz yeterliliği (İÖY) faktörleri arasında olduğu görülmektedir ($r = 0,74$). En düşük ilişki katsayılarının ise e-öğrenmeye yönelik motivasyon (EÖYM) ile çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) arasında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($r = 0,19$).

Çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) ile internet öz yeterliliği (İÖY) faktörleri arasında en yüksek düzeyde ilişki olmasının nedeni internet ortamında iletişim kurabilmek için bazı internet araçlarının kullanım becerilerine sahip olunması zorunluluğu olabilir.

Tablo 4 genel olarak incelendiğinde ilişki katsayılarının hepsinin pozitif yönde olduğu ve e-öğrenmeye yönelik motivasyonun 0,05 oranında anlamlı ilişki verdiği geri kalanın ise 0,01 oranında anlamlı ilişki verdiği görülmektedir. Faktörler arasındaki ilişkiler şu şekildedir; EÖYM ile BÖY, İÖY ve ÇİÖY arasındaki ilişki zayıf, EÖYM ile KKÖ ve ÖK arasındaki ilişki orta, BÖY, ÇİÖY ve İÖY arasındaki ilişki ise yüksektir.

Araştırmanın Evreni İle E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktörleri Arasındaki Bağlantıya İlişkin Bulgular

Tablo 6: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Sınıf Düzeyi	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
1. Sınıf	4,87	1,37	5,41	1,22	5,62	1,40	5,03	1,02	5,11	1,36	4,64	1,54	5,10	1,04
2. Sınıf	4,57	1,62	5,40	1,36	5,52	1,42	5,15	1,08	5,19	1,39	4,85	1,56	5,15	1,03

Tablo 6 incelendiğinde mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden birinci sınıfta olanların e-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesinin ($\bar{X}=5,10$; $SS=1,04$), ikinci sınıfta olanların ise ($\bar{X}=5,15$; $SS=1,03$) olduğu görülmektedir.

Tablo 7: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Okullara Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Okul	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Amasya Üniv.	4,90	1,64	5,53	1,44	5,75	1,44	5,23	1,10	5,37	1,48	4,88	1,54	5,23	1,12
19 Mayıs Üniv.	4,48	1,51	5,36	1,26	5,44	1,51	4,96	1,01	4,89	1,31	4,48	1,49	5,02	0,97
Hitit Üniv.	4,45	1,30	5,14	1,21	5,27	1,16	4,79	0,74	5,13	1,10	4,56	1,57	4,85	0,66
GOP Üniv.	4,99	1,33	5,41	1,07	5,64	1,26	5,30	1,19	5,30	1,41	5,25	1,63	5,31	1,13

Tablo 7 incelendiğinde en yüksek e-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesine sahip olan okulun GOP Üniversitesi ($\bar{X}=5,31$; $SS=1,13$), en düşük e-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesine sahip olan okulun Hitit Üniversitesi ($\bar{X}=4,85$; $SS=0,66$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) 'e Erişim ve BİT'i Kullanım Durumları İle E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Faktörleri Arasındaki Bağlantıya İlişkin Bulgular

Tablo 8: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının İnternete Erişimde Kullanılan Cihaza Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kullanılan Cihaz	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Masaüstü	5,30	0,98	5,85	0,73	6,22	0,50	5,75	0,60	5,29	1,34	5,14	1,41	5,64	0,66
Dizüstü	6,30	0,99	6,86	0,20	7,00	0,00	3,48	0,00	4,50	1,41	3,71	0,14	4,71	0,00
Tablet	6,20	0,00	5,57	0,00	5,20	0,00	5,00	0,00	5,25	0,00	2,29	0,00	4,86	0,00
Akıllı Telefon	4,62	1,54	5,35	1,33	5,49	1,45	5,05	1,07	5,15	1,39	4,76	1,56	5,09	1,05

Tablo 8 incelendiğinde mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden internete erişimde masaüstü bilgisayar kullananların e-öğrenmeye daha çok hazır oldukları anlaşılmaktadır. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesi internete erişimde masaüstü kullananlarda ($\bar{X}=5,64$; $SS=0,66$) olduğu görülmektedir.

Tablo 9: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının İnternet Kullanım Sıklığına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kullanım Sıklığı	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Haftada 1 Defa	4,37	1,63	5,30	1,25	5,53	1,28	4,45	0,83	4,82	1,24	3,89	1,41	4,67	0,78
Günde 1 Defa	5,22	1,17	5,94	0,68	5,95	0,90	5,48	0,83	5,40	1,19	4,79	1,74	5,47	0,78
Gün Boyunca	4,72	1,49	5,44	1,26	5,56	1,48	5,03	1,09	5,16	1,39	4,89	1,46	5,10	1,06

Tablo 9 incelendiğinde mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden internete günde bir defa bağlananların e-öğrenmeye daha çok hazır oldukları anlaşılmaktadır. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesi internete günde bir defa bağlananlarda ($\bar{X}=5,47$; $SS=0,78$) olduğu görülmektedir.

Tablo 10: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının İnternet Kullanım Amacına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Erişim Amacı	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Sosyal Ağlar	4,61	1,52	5,51	1,14	5,67	1,41	5,02	0,98	5,02	1,23	4,50	1,36	5,02	0,90
Öğrenim ve Eğitim	5,22	1,37	5,85	0,91	5,93	1,35	5,53	0,78	5,53	1,29	5,17	1,63	5,56	0,79

Tablo 10 incelendiğinde mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden internete erişim amacı öğrenim ve eğitim olanların e-öğrenmeye daha çok hazır oldukları anlaşılmaktadır. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesi internete erişim amacı öğrenim ve eğitim olanlarda ($\bar{X}=5,56$; $SS=0,79$) olduğu görülmektedir.

Tablo 11: E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Yapısının Sosyal Ağ Kullanım Durumuna Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Sosyal Ağ	BÖY		İÖY		ÇİÖY		KKÖ		ÖK		EÖYM		GENEL	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Facebook	4,67	1,42	5,60	1,15	5,67	1,50	5,00	1,06	5,04	1,22	4,99	1,48	5,10	1,01
Instagram	4,68	1,48	5,51	1,13	5,61	1,36	5,07	0,97	5,08	1,28	4,64	1,48	5,08	0,94

Tablo 11’de mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin sosyal ağ kullanım durumlarına bakıldığında; Facebook ve Instagram kullananların e-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyelerinin hemen hemen eşit olduğu anlaşılmaktadır. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesi Facebook kullananlarda ($\bar{X}=5,10$; $SS=1,01$) iken Instagram kullananlarda ($\bar{X}=5,08$; $SS=0,94$) olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Çıkan sonuçlar genel olarak incelendiğinde ilişki katsayılarının hepsinin pozitif yönde olduğu ve e-öğrenmeye yönelik motivasyonun 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı ilişki verdiği geri kalanın ise 0,01 anlamlılık düzeyinde anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. E-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörlerinin ilişki kat sayılarına bakıldığında en yüksek ilişki katsayısının çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) ile internet öz yeterliliği (İÖY) faktörleri arasında olduğu görülmüştür. En düşük ilişki katsayılarının ise e-öğrenmeye yönelik motivasyon (EÖYM) ile çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) arasında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Çevrimiçi iletişim öz yeterliliği (ÇİÖY) ile internet öz yeterliliği (İÖY) faktörleri arasında en yüksek düzeyde ilişki olmasının nedeni internet ortamında iletişim kurabilmek için bazı internet araçlarının kullanım becerilerine sahip olunması zorunluluğu olabilir. Bu bağlamda bireyler internet araçlarını kullanabilme becerisine ne kadar çok sahipse o kadar kendilerini çevrimiçi olarak ifade edebiliyor olmaları söylenebilir.

Araştırmaya katılan mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin demografik durumlarına göre e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerine bakıldığında e-öğrenmeye en hazır GOP Üniversitesinin öğrencilerinin olduğu, erkeklerin bayanlara göre, ikinci sınıfların birinci sınıflara göre, 22-24 yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre ve meslek lisesi mezunlarının genel lise mezunlarına göre daha çok hazır olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamındaki dört üniversitenin öğrencilerine genel olarak bakıldığında aralarında bariz bir farkın olmadığı ve hepsinin e-öğrenmeye hazır olduğu söylenebilir. Ancak burada GOP Üniversitesinin öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik motivasyon (EÖYM) faktörünün oranı diğer üniversite öğrencilerine göre daha yüksek çıkması onları bu konuda bir adım öne çıkarmıştır.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden internete günde bir defa bağlananların gün boyunca ya da haftada bir defa bağlananlardan e-öğrenmeye daha çok hazır oldukları anlaşılmaktadır. Bunun sebebi günde bir defa bağlananların bilgisayar, internet ve çevrimiçi iletişim öz yeterliliği oranlarının yüksek olması gözükmektedir. Normal şartlarda gün boyunca internete bağlananların internet ve çevrimiçi iletişim öz yeterliliği becerilerinin daha iyi olması beklenirken bir defa bağlananlardan daha düşük çıkması dikkat çekmektedir. Bu bulguya dayanarak internette çok gezinmenin bilgisayar, internet ve çevrimiçi iletişim öz yeterliliği becerilerini artırma anlamına gelmediği söylenebilir. Burada önemli olan internette geçirilen süreden ziyade internetin ne amaçla kullanıldığına olması söylenebilir.

Bu bağlamda katılımcıların internete erişimdeki amaçlarına bakıldığında frekans ve yüzde değerleri yüksek iki değişken ortaya çıkmaktadır. Bunlar; sosyal ağlar ile öğrenim ve eğitim değişkenleridir. Bu değişkenlerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörleriyle hazır bulunuşluk düzeyleri incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Bulgular incelendiğinde mesleki turizm eğitimi almakta olan öğrencilerden internete erişim amacı öğrenim ve eğitim olanların e-öğrenmeye daha çok hazır oldukları anlaşılmaktadır. Bunun sebebi internete öğrenim ve eğitim için erişenlerin kendi kendine öğrenme (KKÖ) ve öğrenen kontrolü (ÖK) değerlerinin yüksek olmasına bağlanabilir.

Mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin kullanmış oldukları sosyal ağlardan önceki analizlerde frekans ve yüzde değeri en yüksek çıkan facebook ve instagram değişkenleri ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yapısının faktörlerine bakıldığında facebook ve instagram kullananların e-öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyelerinin hemen hemen eşit olmasıyla beraber facebook kullananların 0,2 oranında önde olduğu sonu ortaya çıkmıştır. Bu durum facebook kullananların instagram kullananlara oranla çevrimiçi iletişim öz yeterliliğinin daha yüksek olmasıyla açıklanabilir.

Sonuç olarak; e-öğrenmeye hazır bulunuşluk ölçeğinde geliştirilen faktörlerle e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri TR83 Bölgesindeki üniversiteler çerçevesinde tespit edilmeye çalışılan mesleki turizm eğitimi almakta olan ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır oldukları değerlendirilmesine ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Agboola, A. K. (2006). Assessing the awareness and perceptions of academic staff in using e-learning tools for instructional delivery in a post-secondary institution: A case study. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 11(3), 1-12.

Akaslan, D., &Law, E. L. C. (2011b). Measuring student e-learning readiness: a case about the subject of electricity in higher education institutions in Turkey. In *Proceedings of the 10th International Conference on Advances in Web Based Learning - ICWL 2011* (pp. 209–218), LNCS, Vol. 7048, Springer, Berlin.

Akaslan, D., Law, E. L. C., & Taşkın, S. (2011). Analysing issues for applying elearning to the subject of electricity in higher education in Turkey. In *Proceedings of the International Conference on Engineering*

- Education: Engineering Sustainability for a Global Economy. Belfast, Northern Ireland, UK: ICEE 2011.
- Ali, G.E. & Magalhaes, R. (2008). Barriers to implementing e-learning: A Kuwaiti case study. *International Journal and Development*, 12(1), 36-53. 17.11.2017 tarihinde <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.14682419.2007.00294.x/abstract> adresinden erişilmiştir.
- Anohina, A. (2005). Analysis of the terminology used in the field of virtual learning. *Educational Technology & Society*, 8(3), 91-102.
- Aydın, C. H., & Tasci, D. (2005). Measuring readiness for e-Learning: Reflections from an emerging country. *Educational Technology & Society*, 8(4), 244-257.
- Aytaç, T. (2003), Geleceğin Öğrenme Biçimi: E-Öğrenme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 1(35): 43-51.
- Bell, M., Martin, G., & Clarke, T. (2004). Engaging in the future of e-learning: A scenarios-based approach. *Education + Training*, 46(6/7), 296-307.
- Borotis, S. A., & Poulymenakou, A. (2004). E-Learning readiness components: Key issues to consider before adopting e-learning interventions. *Proceedings of World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education*, Washington, USA.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Veri analizi el kitabı* (6. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cert-Tata,(2004),E-learning Accreditation Standards. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.122.2127> (Erişim Tarihi: 14.11.2017).
- Condie, R. & Livingston, K. (2007). Blending online learning with traditional approaches: Changing practices. *British Journal of Educational Technology*, 38(2), 337-348.
- Çakirer, M. (2002). Turizm eğitiminde e-öğrenimin uygulanması ve türk turizm sektörüne sağlayacağı avantajlar. *Turizm Eğitimi Konferans- Workshop*, Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları,No:210.
- Chan, S. C. H., & Ngai, E. W. T. (2007). A qualitative study of information technology adoption: How ten organizations adopted Web-based training. *Information Systems Journal*, 17(3), 289-315.
- Chapnick, S. (2000). Are you ready for e-learning? 16.11.2017 tarihinde http://blog.uny.ac.id/nurhadi/files/2010/08/are_you_ready_for_elearning.pdf adresinden erişilmiştir.
- Demir, Ö. (2015). *Öğrencilerin Ve Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Duran, N., Önal, A. Ve C. Kurtuluş (2006). E-Öğrenme Ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım Öğrenim Yönetim Sistemleri. *Akademik Bilişim*.
- Engholm, P. (2001). What determines an organisation's readiness for e-learning?. (independent research

- report, Monash University, Australia).
- Fallon, C., Brown, S. (1955). E-learning standards: A guide to purchasing, developing, and deploying standards-conformant e-learning. 14.11.2017 tarihinde <http://www.amazon.com/Learning-Standard-PurchasingDevelopingStandardsConformant/dp/1574443453> adresinden erişilmiştir.
- Haney, D. (2002). Assessing organizational readiness for e-learning: 70 questions to ask. *Performance Improvement*, 41(4), 8-13.
- Harun, M. H. (2002). Integrating e-learning into the workplace. *The Internet and higher education*, 4(3): 301-310.
- Kaur, K., & Abas, Z. W. (2004, November-December). An assessment of e-Learning readiness at the open university Malaysia. Paper presented at the international conference on computers in education (ICCE2004), Melbourne, Australia.
- Köksalan, B., Sevindik, T. ve Olcay, A. (2011). Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Turizm Eğitiminde Akademik Başarıya Etkisi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3) - s. 1115-1142
- Maglogiannis, I., & Karpouzis, K. (2007). Combining synchronous and asynchronous distance learning for adult training in military environments. In Sharma, R.C. & Mishra, S. (Eds.), *Cases in Global E-learning Practices: Successes and Pitfalls* (pp. 23-34).
- Mercado, C. (2008). Readiness assessment tool for an e-learning environment implementation. Special Issue of the *International Journal of the Computer, The Internet and Management*, 16, SP3.
- Mishra, S. (2007). The e-learning bandwagon: politics, policies and pedagogy. In *National Seminar on Choice and Use of ICTs in ODL: Impacts, Strategies and Future Prospects*.
- Moftakhari, M. M. (2013). *Evaluating e-learning readiness of faculty of letters of Hacettepe* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Molenda, M. (2003). In search of the elusive ADDIE model. *Performance Improvement*, 42(5), 34-36.
- Nichols, M. (2007). Institutional perspectives: The challenges of e-learning diffusion. *British Journal of Educational Technology*.
- Orhaner, E. ve Tunç, A. (2001). *Ticaret ve turizm eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Orhunbilge, N. (1996). *Uygulamalı regresyon ve korelasyon analizi*. İstanbul: Avcıol Basım
- Sharma, R. N., & Sharma, R. K. (2007). *Advanced educational psychology*. New Delhi, India: Atlantic Publishers.
- Thorndike, R. L. (1971). *Educational Measurement*. Washington: American Council on Education.
- Usta, E. (2007). Harmanlanmış öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ortamlarının akademik başarı ve doyuma etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, GÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Welsh, E.T., Wanberg, C.R., Brown, K.G., & Simmering, M.J. (2003). E-learning: Emerging uses,

empirical results and future directions. *International Journal of Training and Development*, 7(4), 245-258.

White, S. (2007). Critical success factors for e-learning and institutional change some organizational perspectives on campus-wide e-learning. *British Journal of Educational Technology*, 38(5), 840-850.

Wild, R.H., Griggs, K.A., & Downing, T. (2002). A framework for e-learning as a tool for knowledge management. *Industrial Management & Data Systems*, 102(7), 371-380.

A Research on Determining the Readiness Levels of E-Learning Students in Vocational Tourism Education

Kenan PALA

Amasya University, Vocational School of Social Sciences

Ramazan Pars ŞAHBAZ

Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Travel Management and Tourism Guidance

Extensive Summary

This research was carried out in order to determine the level of readiness of e learning for undergraduate students who are receiving vocational tourism education in higher education institutions. For this purpose, it was researched whether the pre-license students who are receiving vocational tourism education within the scope of the research are ready for e-learning in terms of various variables. Since the pre-license students who are receiving vocational tourism education in higher education institutions are difficult to reach both in terms of time and in terms of material possibilities, the extent of research was limited to Universities in the Central Black Sea Region called TR83 region according to Statistical Region Units Classification by using easy sampling method.

A total of 166 students were reached, 45.8% female, 54.2% male, 36% from Amasya University, 38% from OMU, 10.2% from Hitit University and 14.5% from GOP University. Within the scope of the research, "college students' readiness to e-learning scale" was applied to the undergraduate students who took Vocational Tourism Education as a measurement tool. As well as this scale, a questionnaire including demographic and learning information of the students was also applied. The Cronbach Alpha reliability coefficients of the e-learning readiness scale were calculated as 0.91.

Before starting the data collection process, the heads of the relevant departments of the universities were interviewed one by one and according to the number of active students in the department, the scales were delivered to them and applied as paper-pencil. Percentage, frequency, mean and standard deviation were used in descriptive statistics in the analysis stage. Skewness and kurtosis values were used to check whether the data provide normality

assumption. The Spearman rank difference correlation coefficient was used when the data were not normally distributed and the parametric equivalents of these tests were used when the data were distributed normally.

According to the results of the research, it was determined that the students had the physical equipment necessary to be ready for e-learning, and the internet's were mostly connected by smart phones. It has become clear that students usually use the internet throughout the day, using internet works to acquire information through social networking sites like facebook and instagram. While the online communication self-efficacy levels of the students were quite high, the result was that the computer self-sufficiency was low.

According to the demographic status of the pre-graduate students who are studying in vocational tourism, the students who are taking education in GOP University were the most ready for e-learning. Compared with the ladies – male students, compared with the second grade – the first grade students, compared with the other ages group - the 22-24 age group, compared high school graduates – vocational high school graduates were more ready for e-learning than the first groups.

Considering the level of readiness of e-learning in terms of access to ICT and the use of ICT by undergraduate students who are receiving vocational tourism education, the students owning personal computers have higher rates of computer, internet and online communication self-sufficiency than those who do not own computers, so they are more ready than the others. In addition to them, it was found that the students using desktop computer to reach the internet had higher motivation than the others, and due to that, they were more ready for e-learning.

As a result; it was found that pre-graduate students, receiving vocational tourism education, who were tried to determine the level of e-learning readiness with factors developed on e-learning readiness scale, were ready to e-learning.